

**Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής
Καθηγητής Αθανάσιος Κατσίς**

**University of the Peloponnese, Dept. of Social and Educational Policy
Professor Athanassios Katsis**

5/11/2018

«ΝΟΙΑΖΟΜΑΙ ΚΑΙ ΔΡΩ»: ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η εξωτερική αξιολόγηση του προγράμματος «Νοιάζομαι και Δρω» κατά το σχολικό έτος 2017-18 είχε ως στόχο την αποτύπωση των στάσεων - αντιλήψεων των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των συντονιστών που συμμετείχαν στην εφαρμογή του. Η φιλοσοφία της μεθοδολογικής προσέγγισης της ερευνητικής διαδικασίας βασίστηκε στη συλλογή και ανάλυση ενός συνδυασμού ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων και στις τρεις προαναφερθείσες κατηγορίες συμμετεχόντων. Ακολουθώντας αυτή τη στρατηγική έρευνας μεικτής μεθόδου (Mixed methods research) επιδιώκονται η συστηματική αποτύπωση και η σε βάθος διερεύνηση - ανάλυση των στάσεων - απόψεων των συμμετεχουσών/ συμμετεχόντων. Η κατανόηση εννοιών όπως ο εθελοντισμός, η αλληλεγγύη, η φιλανθρωπία και η ενεργός πολιτειότητα, κατέστησαν αναγκαία μία τέτοια ολιστική προσέγγιση προκειμένου να αποφευχθούν, όσο είναι δυνατό, η μονομέρεια και οι περιορισμοί της κάθε μεθόδου.

Η στοχοθεσία της εξωτερικής αξιολόγησης υπαγόρευσε τη διανομή ερωτηματολογίων με ποσοτικά και ποιοτικά ερωτήματα. Για την αξιολόγηση του βαθμού επίτευξης γνωστικών - συναισθηματικών και συμπεριφορικών - πραξιακών στόχων που σχετίζονται με την εμπειρία εφαρμογής και δράσης, αλλά και τη συνολικότερη αξιολόγηση του προγράμματος «Νοιάζομαι και Δρω» κατασκευάστηκαν τρία ερωτηματολόγια αυτοαναφοράς. Στην περίπτωση των μαθητών που συμμετείχαν στο «Νοιάζομαι και Δρω» το ερωτηματολόγιο περιελάμβανε 35 ερωτήσεις - δηλώσεις και στόχο είχε να αποτυπώσει τις αντιλήψεις - στάσεις των συμμετεχόντων για τις έννοιες του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης, της φιλανθρωπίας και της ενεργού πολιτειότητας. Ειδικότερα, η πρώτη ενότητα των ερωτήσεων αφορούσε τις αντιλήψεις των μαθητών αλλά και τις επιλογές τους σχετικά με τον εθελοντισμό και σχετικές δράσεις. Η δεύτερη ενότητα κατέδειξε την κατανόηση των μαθητών για την αλληλεγγύη και τους τρόπους εκδήλωσής της στο κοινωνικό σύνολο. Τέλος, η τρίτη ενότητα του ερωτηματολογίου κάλυψε τις στάσεις των μαθητών για την ενεργό πολιτειότητα και τη φιλανθρωπία αναδεικνύοντας παράλληλα τη σύνδεση ενεργού και δημοκρατικού πολίτη.

Η ερευνητική διαδικασία διεξήχθη σε δύο χρονικά διαστήματα. Αρχικά, το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 4026 μαθητές τον Δεκέμβριο του 2017 και στη συνέχεια το ίδιο ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από ένα άλλο δείγμα 2743 μαθητών κατά το διάστημα Απριλίου 2018 – Μαΐου 2018 (μαθητές Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Λόγω του μεγάλου αριθμού των συμμετεχόντων και στα δύο ανεξάρτητα δείγματα, τα ευρήματα της έρευνας μας επέτρεψαν να εξάγουμε γενικεύσιμα συμπεράσματα για την επίδραση του προγράμματος στον μαθητικό πληθυσμό.

Στη συνέχεια κατά το διάστημα Μαΐου 2018 – Ιουνίου 2018 συγκεντρώθηκαν δεδομένα από τις υπόλοιπες δύο κατηγορίες συμμετεχόντων. Ειδικότερα, στην αξιολόγηση συμμετείχαν 777 εκπαιδευτικοί και 47 συντονιστές. Στην πρώτη περίπτωση το ερωτηματολόγιο αποτελείτο από 30 ερωτήσεις - δηλώσεις και στόχο είχε να αποτυπώσει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών όσον αφορά την εμπειρία συμμετοχής στο έργο, την υποστήριξη και τη συνεργασία με την ομάδα υλοποίησης του προγράμματος. Επιπροσθέτως, ερεύνησε τη συνεργασία με άλλους φορείς ή κοινωνικούς εταίρους και εξέτασε τις σκέψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τη μελλοντική υλοποίηση του προγράμματος, την οργανική ένταξη του εθελοντισμού στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και τη συνολικότερη αξιολόγηση - αποτίμηση του «Νοιάζομαι και Δρω». Τέλος στην περίπτωση των συντονιστών το ερωτηματολόγιο περιείχε 29 ερωτήσεις - δηλώσεις και στόχο είχε να αποτυπώσει τις αντιλήψεις τους όσον αφορά στην εμπειρία συμμετοχής στο έργο και τη συνεργασία με την ομάδα υλοποίησης του προγράμματος. Επιπροσθέτως, ερεύνησε το βαθμό κατανόησης των εννοιών του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης, του ενεργού πολίτη και των υπόλοιπων συναφών εννοιών για την πλειονότητα των εκπαιδευτικών της ευθύνης τους. Τέλος εξέτασε τις δράσεις των συντονιστών, τις σκέψεις τους σχετικά με τη μελλοντική υποστήριξή τους στο πρόγραμμα, αλλά και τη συνολικότερη αξιολόγηση - αποτίμηση του «Νοιάζομαι και Δρω».

Συμπεράσματα

Η αξιολόγηση ανέδειξε ότι οι συμμετέχοντες μαθητές – ανεξαρτήτως εκπαιδευτικής βαθμίδας – ήταν σαφώς εξοικειωμένοι με τις σύνθετες και πολυδιάστατες έννοιες του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης, της φιλανθρωπίας και της ενεργού πολιτειότητας. Οι στάσεις - οπτικές των συμμετεχόντων (και των δύο εκπαιδευτικών βαθμίδων) κατέδειξαν τη σαφέστερη αντίληψη, την - σε βάθος – κατανόηση και την καλλιέργεια της κουλτούρας της ενεργού πολιτειότητας, του εθελοντισμού και της αλληλεγγύης μετά τη συμμετοχή στο «Νοιάζομαι και Δρω». Η παρούσα αξιολόγηση αποτίμησε ιδιαίτερα θετικά την υλοποίηση του προγράμματος και εντόπισε την απήχηση, αλλά και τον παιδευτικό του ρόλο για τους συμμετέχοντες.

Επιπροσθέτως, σαφής ήταν η ιδιαίτερα ένθερμη υποδοχή του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν σε αυτό για πρώτη φορά, καθώς επίσης και η σταθερή και ιδιαίτερα θετική στάση όσων συμμετείχαν για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά. Παράλληλα, αποτυπώθηκε η απόλυτα θετική στάση των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν για τρίτη χρονιά στο πρόγραμμα. Στο σύνολό τους οι εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν τη συμβολή του ιστοχώρου του προγράμματος στην όλη διαδικασία, ενώ αντίστοιχα θετικές ήταν και οι αποτυπώσεις των συμμετεχόντων – ανεξαρτήτως βαθμίδας εκπαίδευσης – για το έντυπο και ψηφιακό υλικό. Τέλος, εντοπίστηκε η θετική στάση των συμμετεχόντων σχετικά με τη μελλοντική υλοποίηση του προγράμματος, αλλά και την οργανική ένταξη του εθελοντισμού στο σχολικό πρόγραμμα.

Τέλος, οι συμμετέχοντες συντονιστές αξιολόγησαν ιδιαίτερα θετικά το πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος, ενώ σε αντίστοιχα υψηλά ποσοστά κυμάνθηκαν οι θετικές - πολύ θετικές αποτιμήσεις τους για τη συνολική εμπειρία συμμετοχής τους στο «Νοιάζομαι και Δρω». Επιπλέον αναγνώρισαν τη συνεισφορά του έργου στην αποσαφήνιση και ενίσχυση των αξιών του εθελοντισμού, της αλληλεγγύης και της ενεργού πολιτεότητας για τους εκπαιδευτικούς της ευθύνης τους, αλλά και τους μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Η θέση των συντονιστών υπέρ της συνέχισης του προγράμματος και το επόμενο σχολικό έτος ήταν ξεκάθαρη, ενώ η πλειοψηφία ανέφερε ότι η ομάδα των εκπαιδευτικών που υποστήριξε, δύσκολα θα αναλάμβανε να αναπτύξει δράσεις αντίστοιχης έκτασης χωρίς το πλαίσιο του «Νοιάζομαι και Δρω».

Αθανάσιος Κατσής,
Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής,
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου